

Europese Burgerraadpleging

Geschiedenis van de Europese Unie

De hedendaagse Europese Unie is het rechtstreekse resultaat van de vaste wil van Europese politici om na de Tweede Wereldoorlog in de toekomst gewapende conflicten in Europa te vermijden. Oorspronkelijk was het de bedoeling om banden tussen landen te smeden dankzij een nauwere industriële en economische samenwerking. Sindsdien zijn de verantwoordelijkheden van de EU door nieuwe uitdagingen sterk uitgebreid en zijn er nog veel meer landen tot deze gemeenschap toegetreden.

- 1950: De Franse Minister van Buitenlandse Zaken, Robert Schuman, stelt voor om de kool- en staalindustrieën van West-Europa tot een geheel samen te voegen. Dit leidt in 1951 tot het Verdrag van Parijs, en tot de oprichting van de Europese gemeenschap voor Kolen en Staal (EGKS) met zes lidstaten: België, Frankrijk, Italië, Luxemburg, Nederland en West-Duitsland.
- 1957: Dezelfde zes landen ondertekenen de Verdragen van Rome die de Europese Economische Gemeenschap (EEG) en de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie (EURATOM) oprichten. Dankzij deze verdragen worden de eerste stappen gezet om handelsbarrières tussen de zes landen weg te nemen en om te werken aan de oprichting van een 'eenheidsmarkt'.
- 1967: Deze drie organisaties, namelijk de EEG, de EGKS en EURATOM worden samengevoegd om één geheel van instellingen te vormen: de Europese Commissie, de Europese Raad en het Europese Parlement (met leden die aanvankelijk door de nationale parlementen worden verkozen).
- 1973: Denemarken, Ierland en het Verenigd Koninkrijk treden toe tot de Europese Gemeenschappen (EG).
- 1979: De eerste rechtstreekse verkiezingen voor het Europese Parlement worden gehouden, waarbij kiezers in elke EG-lidstaat de parlementsleden kiezen.
- 1981: Griekenland treedt toe tot de Europese Gemeenschappen.
- 1986: Portugal en Spanje worden lid van de Europese Gemeenschappen. De EG-regeringen ondertekenen de Europese Akte die moet leiden tot de oprichting van een eenheidsmarkt waarin mensen, goederen, kapitaal en diensten vrij mogen bewegen binnen de EG.
- 1992: Met de ondertekening van het Verdrag van Maastricht wordt de Europese Unie opgericht en worden er nieuwe samenwerkingsverbanden tussen de regeringen van de Lidstaten ingevoerd, bijvoorbeeld over defensie en justitie en binnenlandse zaken. De EU-regeringsleiders spreken ook af dat er binnen een termijn van tien jaar een Economische en Monetaire Unie moet worden opgericht, met een gemeenschappelijke munt die door een Europese Centrale Bank moet worden beheerd.

De Eenheidsmarkt wordt officieel ingevoerd maar er moet nog veel gebeuren om de belofte van het vrij verkeer van mensen, goederen, kapitaal en diensten waar te maken.

- 1995: Oostenrijk, Finland en Zweden treden toe tot de Europese Unie (EU).
- 1999: De Europese eenheidsmunt – de euro – wordt officieel ingevoerd en 11 EU-Lidstaten nemen de euro aan als hun officiële munteenheid, zodat op die manier de eurozone wordt gecreëerd.
- 2001: Griekenland treedt toe tot de eurozone.
Het Verdrag van Nice wordt ondertekend en er wordt begonnen met hervormingen aan de EU-instellingen, om de EU voor te bereiden op de grote uitbreiding met de toetreding van tien nieuwe Lidstaten in 2004.
- 2002: De euro wordt een realiteit op 1 januari, wanneer eurobiljetten en -munten de nationale munteenheden vervangen in 12 van de 15 EU-lidstaten: Oostenrijk, België, Finland, Frankrijk, Duitsland, Griekenland, Ierland, Italië, Luxemburg, Nederland, Portugal en Spanje.
Er wordt een Conventie over de toekomst van Europa ingesteld, met vertegenwoordigers van de nationale regeringen en parlementen van de lidstaten, van de kandidaat-lidstaten voor de EU, van de Europese Commissie en van het Europese Parlement.
- 2003: De Conventie legt haar voorstel voor het 'Verdrag tot vaststelling van een grondwet voor Europa' voor aan de EU-regeringsleiders. De regeringen van de Lidstaten beginnen met onderhandelingen over de voorstellen.
- 2004: Tien nieuwe landen treden toe tot de EU, waaronder acht landen uit Oost- en Midden-Europa: de Tsjechische Republiek, Estland, Hongarije, Letland, Litouwen, Polen, Slowakije en Slovenië, plus Cyprus en Malta.
De EU-regeringsleiders bereiken een akkoord over het Grondwettelijk Verdrag (Europese Grondwet) dat alle voorgaande EU-Verdragen bundelt in één document en bepaalde werkingen van de Unie verandert. De Lidstaten krijgen twee jaar de tijd om de Europese Grondwet te ratificeren. Dit kan enkel gebeuren als ze door alle 27 Lidstaten wordt goedgekeurd.
- 2005: Er worden referenda over de Europese Grondwet gehouden in vier landen: Luxemburg en Spanje stemmen voor, maar Frankrijk en Nederland stemmen tegen. De EU-regeringsleiders lassen een 'periode van bezinning' in om na te gaan hoe het best op de 'Neen' stemmen wordt ingespeeld.
- 2007: Roemenië en Bulgarije treden toe tot de EU dat nu uit 27 Lidstaten bestaat.
Slovenië treedt toe tot de eurolanden.
De EU-leiders starten de gesprekken rond een nieuw EU-Verdrag, dat in december 2007 ondertekend wordt in Lissabon.
De EU viert haar 50ste verjaardag.
- 2008: Cyprus en Malta treden toe tot de eurolanden.
Het ratificatieproces van het Verdrag van Lissabon gaat van start in de 27 Lidstaten. 24 Lidstaten ratificeren het verdrag via de nationale parlementen, maar Ierland stemt tegen via een referendum. De gesprekken beginnen om een reactie te formuleren op de negatieve Ierse stemming.
- 2009: Slowakije is het 16de land dat toetreedt tot de eurolanden.

Drie grote instellingen staan in voor het dagelijkse beheer van de Europese Unie: de Europese Commissie, de Raad van de Europese Unie en het Europees Parlement. Twee andere instellingen, het Europees Hof van Justitie en de Europese Rekenkamer, spelen respectievelijk een belangrijke rol bij de controle van de naleving van de EU-wetten en bij het toezicht op de EU-begroting, zodat ze op de juiste manier wordt besteed. De Europese Centrale Bank is verantwoordelijk voor het beheer van de euro.

De Europese Commissie

Dit is het uitvoerend orgaan van de EU of de 'civiele dienst'. Ze heeft vier hoofdtaken:

- Het voorstellen van nieuwe EU-wetten;
- Het beheer en de tenuitvoerlegging van het EU-beleid en de begroting;
- Het controleren van de naleving van de Europese wetgeving (samen met het Europees Hof van Justitie);
- Het vertegenwoordigen van de EU op internationaal niveau, het onderhandelen over internationale overeenkomsten uit naam van de EU als één geheel binnen bepaalde beleidsdomeinen.

Elke vijf jaar worden een nieuwe Voorzitter en Commissieleden (nu één van elk van de 27 EU-lidstaten) benoemd door de EU-regeringen en hun benoeming wordt goedgekeurd door het Europees Parlement. Elke Commissaris is verantwoordelijk voor een specifiek domein van het EU-beleid. En elke Commissaris heeft een klein privé-kantoor ter beschikking en een departement onder zijn/haar leiding met permanente EU-ambtenaren die in Brussel gevestigd zijn.

De Commissie moet politieke verantwoording afleggen aan het Europees Parlement, dat de macht heeft om de Voorzitter en de Commissieleden te ontslaan met een motie van wantrouwen.

Volgens het Verdrag van Lissabon zou het aantal leden van de Europese Commissie verminderd worden tot twee derde van het aantal EU-Lidstaten die bij toerbeurt geselecteerd worden.

Raad van de Europese Unie

Dit is het belangrijkste besluitvormingsorgaan van de EU.

De Raad bestaat uit een minister van de regering van elke EU-lidstaat. Welke minister hieraan deelneemt, hangt af van de onderwerpen waarover wordt gedebatteerd (zo zullen bijvoorbeeld de leefmilieuministers van alle EU-landen in de 'Milieuraad' zetelen en komen de landbouwministers samen tijdens 'Landbouwraden').

De Eerste Ministers en/of Presidenten van de 27 Lidstaten, plus de Voorzitter van de Europese Commissie, komen meestal viermaal per jaar samen tijdens 'Europese Raden'. Tijdens deze topvergaderingen wordt het globale EU-beleid uitgestippeld en worden er kwesties opgelost die niet op een lager niveau konden geregeld worden.

Volgens het Verdrag van Lissabon zou de Europese Raad geleid worden door een Voorzitter die verkozen zou worden door de EU-leiders voor een eenmalig verlengbare termijn van twee en een half jaar.

In zijn verschillende samenstellingen heeft de Raad zes hoofdverantwoordelijkheden:

- EU-wetten goedkeuren (meestal over beleidskwesties, de Raad doet dit meestal samen met het Europees Parlement, maar in een aantal zeer gevoelige domeinen neemt de Raad alleen een beslissing);
- Het coördineren van de algemene economische beleidsvoeringen van de EU-lidstaten;
- Het sluiten van internationale overeenkomsten tussen de EU en andere landen of internationale organisaties;
- Het goedkeuren van de EU-begroting, samen met het Europees Parlement;

- Het ontwikkelen van het Gemeenschappelijk Buitenlands en Veiligheidsbeleid;
- Het coördineren van de samenwerking tussen nationale gerechtshoven en politiediensten bij misdadazaken.

De meeste van deze verantwoordelijkheden hebben te maken met domeinen waar de EU-lidstaten hebben afgesproken om hun soevereiniteit te delen en waar ze de bevoegdheden voor besluitvormingen aan de EU hebben overgedragen. Maar bij de laatste twee hebben de lidstaten slechts heel beperkte bevoegdheden aan de Unie gegeven, maar ze hebben wel afgesproken om samen te werken voor een reeks van kwesties (een proces dat 'intergouvernementele samenwerking' wordt genoemd). Deze bevoegdheden zouden versterkt worden met het Verdrag van Lissabon. Er zou ook een nieuwe functie gecreëerd worden voor een Hoge Vertegenwoordiger van de Unie voor Buitenlandse Zaken en Veiligheidsbeleid om samen met de diplomatieke dienst van de EU de invloed van de unie op wereldvlak te bevorderen.

In tal van beleidsdomeinen neemt de Raad beslissingen 'met een gekwalificeerde meerderheid van stemmen'. Dit is een systeem waarin elk land over een aantal stemmen beschikt dat ruwweg in verhouding afgestemd is op zijn bevolkingsaantal. Volgens het Verdrag van Lissabon zou de EU overschakelen naar het systeem van de dubbele meerderheid waarbij voor de goedkeuring van een wetsvoorstel de steun vereist wordt van minstens 55% van de EU-Lidstaten die op hun beurt 65% van de EU-bevolking moeten uitmaken.

Maar over de meest gevoelige kwesties, met inbegrip van wijzigingen aan de EU-Verdragen en de toelating van nieuwe landen in de EU, wordt beslist met unanimiteit van stemmen, waarbij elk land het recht heeft om alleen zijn veto te stellen tegen wetsvoorstellen. Het Verdrag van Lissabon zou het aantal kwesties waarover met unanimiteit beslist moet worden, verminderen door het systeem van de meerderheid van stemmen in te voeren in ongeveer 50 nieuwe wetgevingsgebieden.

De Raad wordt om beurten voorgezeten door een andere Lidstaat, en dit telkens voor een periode van zes maanden. Dit systeem wordt 'wisselend Voorzitterschap' genoemd. Volgens het Verdrag van Lissabon zouden de EU-toppen geleid worden door de nieuwe Voorzitter van de Europese Raad en de bijeenkomsten van ministers van buitenlandse zaken door de buitenlandcoördinator van de EU. Het voorzitterschap bij toerbeurt zou wel behouden blijven voor alle andere bijeenkomsten van de Raad.

Het Europees Parlement

Het Europees Parlement vertegenwoordigt de EU-burgers en de parlementsleden (Europarlementariërs, EP's) worden elke vijf jaar rechtstreeks verkozen door de burgers. Elke EU-burger die ingeschreven is als kiezer, heeft het recht om te kiezen.

Het huidige Parlement dat in juni 2004 werd verkozen, telt 785 leden uit de 27 EU-lidstaten. Ze zetelen niet in nationale blokken, maar in zeven Europese politieke groepen. Momenteel is de centrumrechtse Europese Volkspartij de grootste groep, terwijl de centrumlinkse Europese Socialisten de tweede grootste groep vormen.

De EP's vertegenwoordigen alle verschillende opinies over de EU, van de fervente voorstanders van een grotere Europese integratie tot degenen die willen dat hun land resoluut uit de EU stapt.

Het Parlement heeft vier belangrijke taken:

- EU-wetten in heel wat beleidsdomeinen aannemen, in samenspraak met de Raad;
- Democratisch toezicht houden over de andere EU-instellingen;
- De door de Raad voorgestelde begroting goedkeuren of verwerpen;
- Samen met de Raad zijn akkoord geven over de toetreding van nieuwe landen tot de EU.

Het Parlement is de enige EU-instelling die volledig opengesteld wordt voor de kritische blik van de burgers: de vergaderingen zijn openbaar en alle debatten, opinies en resoluties worden gepubliceerd.

Met het Verdrag van Lissabon zou het aantal Europese parlementsleden verminderd worden tot 750, plus de Voorzitter. De invloed van het Parlement zou versterkt worden door gemeenschappelijke bevoegdheden voor besluitvorming in een groter aantal beleidsdomeinen.

Wie beslist?

Hoewel de Europese Commissie nieuwe wetten voorstelt, beslissen de Raad van de Europese Unie (die bestaat uit ministers die zich aan hun nationale parlementen en kiezers moeten verantwoorden) en het Europees Parlement (waarvan de leden zich rechtstreeks aan de kiezers moeten verantwoorden) uiteindelijk of deze wetten wel of niet worden aangenomen.

In domeinen waar deze twee instellingen gezamenlijke besluitvormende bevoegdheden hebben, worden de voorstellen aan de hand van een onderhandelingsproces bijgewerkt om tot een akkoord te komen over de uiteindelijke vorm van de wet. Dit proces kan heel lang duren: maanden of zelfs jaren.

Het Europese Hof van Justitie

Dit Hof is gevestigd in Luxemburg en er zetelen 25 rechters in, dus één rechter per lidstaat. Het verzekert de eerbiediging van de wetten door de lidstaten, zoals deze in Brussel zijn aangenomen en het zorgt ervoor dat de EU-wetgeving op dezelfde manier wordt geïnterpreteerd en toegepast in elke lidstaat.

De Europese Rekenkamer

De Europese Rekenkamer is gevestigd in Luxemburg. Ze bestaat uit afgevaardigden van elke lidstaat en ze stuurt de manier waarop de EU-begroting wordt besteed. Ze is verantwoordelijk voor de correcte inning van de EU-ontvangsten en ze zorgt ervoor dat deze op een wettige, economische manier en voor hun beoogde doel worden uitgegeven.

De begroting van de Europese Unie

De beleidsvoeringen, programma's en activiteiten van de EU worden gefinancierd door een begroting waarvoor de 27 Lidstaten hun bijdrage leveren. Hoe meer nationale welstand een land heeft, des te meer geld de regering van dit land elk jaar zal geven om de werkingskosten van de EU mee te bekostigen.

Waar komt het geld vandaan?

De EU-begroting voor 2007 bedroeg bijna 114 miljard euro, wat neerkomt op net iets meer dan 1% van de nationale welstand van de 27 landen samen.

Zowat driekwart van deze som wordt geïnd van de Lidstaten, en dit ruwweg in verhouding tot hun relatieve Bruto Nationaal Inkomen, maar er zijn nog twee andere belangrijke mechanismen waarmee geld wordt geïnd: een aandeel van de inkomsten van de Belasting op Toegevoegde Waarde van elke Lidstaat en een aandeel van de landbouwheffingen en invoerrechten (douane).

Het plafond van de bedragen die van de nationale schatkamers mogen genomen worden voor de werking van de EU, wordt door de Lidstaten zelf bepaald. De huidige maximale goedgekeurde begroting 'afname' van de Lidstaten is 1,27% van hun gezamenlijke Bruto Nationaal Inkomen.

Wie beheert de EU-begroting?

De Europese Commissie staat in voor het beheer van de EU-begroting. Nochtans vloeit het grootste deel van het geld terug naar de Lidstaten: in de vorm van landbouwsubsidies en fondsen voor de armste regio's van de EU.

Dit betekent dat ongeveer 80% van al het geld van de EU-begroting door nationale overheden wordt beheerd. Dit betekent ook dat de armere en meer hulp behoevende Lidstaten meer van de EU-begroting terugkrijgen dan wat ze er voor afgeven.

De EU-begrotingen worden voor een termijn van zeven jaar opgesteld. Het huidige 'meerjarige uitgavenprogramma' loopt van 2007 tot 2013.

Maar de omvang van de begroting en de verdeling van fondsen voor verschillende beleidsdomeinen leiden altijd tot verhitte discussies, en er is een gezamenlijke goedkeuring voor nodig van de Lidstaten, de Europese Commissie en het Europese Parlement.

Waar gaat het geld naartoe?

Het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) is al tientallen jaren het domein waaraan de EU de meeste uitgaven spendeert. Het garanderen van voldoende voedselvoorraden was immers de topprioriteit in het naoorlogse klimaat waarin de Europese Economische Gemeenschap (EEG) werd opgericht.

Ook vandaag vindt men dat het GLB nog altijd van essentieel belang is om de Europese landbouwsector te steunen, omdat het subsidies toekent om de inkomsten van landbouwers aan te vullen. Nochtans is het landbouwaandeel van de totale EU-uitgaven gedaald van 70% naar ongeveer 37%, plus 10% voor de plattelandsontwikkeling, het milieu en het visserijbeleid.

Een groot deel van de begroting – ongeveer 35% – gaat naar de financiële bijstand voor de armere regio's van de Unie. Deze bijstand wordt gegeven in de vorm van steun voor de herstructurering van industriële sectoren in verval en voor de heropleving van regio's in moeilijkheden, in het bijzonder de gebieden met een inkomen per inwoner dat minder dan 75% van het regionale gemiddelde van de EU bedraagt.